

سفری بہ سوی بہشت

تألیف: ابن قیم جوزی

تحقیق و بازنگری: یوسف علی بدیوی محی الدین مستو

با تقریظ دکتر محمود ابراہیمی

ترجمہ: سید رضا اسعدی

کتابفروشے طیبین

www.Tayyebin.Net

۰۹۳۸۴۶۴۶۶۱۹

فهرست

- فهرست ۵
- تقریظ دکتر محمود ابراهیمی ۱۳
- سخنی از مترجم ۱۷
- معرفی کتاب ۱۹
- پیشگفتار محقق ۲۳
- بیوگرافی امام ابن قیم جوزی ۲۷
- نسب و پرورش وی ۲۷
- استادان ابن قیم ۲۸
- نبوغ علمی وی ۲۸
- شاگردان ابن قیم ۳۰
- متأثر شدنش از استادش ابن تیمیه: ۳۰
- وفات ابن قیم ۳۰
- سخن علما در مورد او ۳۱
- آثار ابن قیم ۳۱
- اعتبار بخشی به این کتاب ۳۱
- نسخه خطی کتاب ۳۲
- کاری که من در این کتاب انجام داده‌ام ۳۳

- ۳۵ مقدمه مؤلف
- ۳۵ خداوند مرا بس است
- ۴۰ سعادت‌مند واقعی
- ۵۱ معرفی کتاب
- ۵۷ باب اول: وجود فعلی بهشت
- ۸۱ باب دوم: اختلاف نظر علما در اینکه آیا بهشتی که آدم در آن سکونت داشته ...
و از آن به زمین فرود آورده شده همان بهشت جاویدان است یا بهشتی دیگر است در
جایی بلند از زمین؟
- ۸۱ باب سوم: دلائل قائلان به اینکه آن بهشت، بهشت جاودانه بوده که مردم در روز
قیامت وارد آن می‌شوند
- ۸۷ باب چهارم: دلایل گروهی که می‌گویند: آن بهشت، بهشت موعود نیست و بلکه
باغی در زمین است.
- ۹۵ باب پنجم: پاسخ این گروه به گروه اول
- ۱۰۵ باب ششم: پاسخ قائلان به جاودانه بودن بهشت آدم به دلایل مخالفان
- ۱۱۱ باب هفتم: شبهه افکنی‌های افرادی که می‌گویند، بهشت هنوز آفریده نشده است.
- ۱۱۵ باب هشتم: پاسخ به نقد و رد این شبهه افکنی‌ها
- ۱۱۹ باب نهم: تعداد درهای بهشت
- ۱۲۵ باب دهم: گشادگی درهای بهشت
- ۱۳۵ باب یازدهم: ویژگی درهای بهشت و حلقه دار بودن آن‌ها
- ۱۳۹ تفاوت بودن درب‌های بهشت
- ۱۴۱ باب دوازدهم: فاصله‌ی میان دو در بهشتی
- ۱۴۳ باب سیزدهم: بهشت کجاست؟

- باب چهاردهم: کلید رفتن به بهشت ۱۵۱
- باب پانزدهم: گذرنامه و تأییدیه‌ای که به بهشتیان در هنگام مرگ و هنگام ورود به بهشت تقدیم می‌گردد. ۱۵۵
- گذرنامه دوم ۱۶۰
- باب شانزدهم: بهشت فقط یک راه دارد ۱۶۱
- باب هفدهم: درجات بهشت ۱۶۵
- باب هجدهم: بالاترین درجه بهشت و نام این درجه ۱۷۳
- باب نوزدهم: خداوند، کالای بهشت را همراه با بهای آن، به بندگانش عرضه نموده و در این مورد قرارداد معامله با مؤمنان بسته است. ۱۷۹
- تنها در سایه رحمت خداست که انسان وارد بهشت می‌شود ۱۸۶
- باب بیستم: بهشتیان، بهشت را از پروردگارشان می‌خواهند و بهشت هم برای آن‌ها شفاعت و پادرمیانی کرده و آن‌ها را برای خود، از خداوند خواستار است. ... ۱۸۹
- باب بیست و یکم: نام‌های بهشت و معانی و مشتقات آن ۱۹۹
- باب بیست و دوم: تعداد بهشت‌ها و اینکه آن‌ها دو نوع‌اند: دو بهشت از طلا و دو بهشت از نقره ۲۱۱
- باب بیست و سوم: خداوند یکی از طبقات بهشت را به جهت برتری بر سایر طبقات، با دست قدرت خویش آفریده است. ۲۱۷
- باب بیست و چهارم: دربانان و نگهبانان بهشت و نام رئیسشان ۲۲۳
- باب بیست و پنجم: اولین کسی که در بهشت را به صدا در می‌آورد ۲۲۵
- باب بیست و ششم: نخستین امتی که وارد بهشت می‌شود. ۲۲۹
- باب بیست و هفتم: پیشگامان این امت در رفتن به بهشت و صفات آنان ۲۳۳
- باب بیست و هشتم: پیشی گرفتن فقرا از ثروتمندان در رفتن به بهشت ۲۳۹

- باب بیست و نهم: دسته‌هایی از اهل بهشت که فقط آنان بصورت تضمینی وارد بهشت می‌شوند ۲۴۳
- باب سی‌ام: بیشتر اهل بهشت، امت محمد ﷺ هستند ۲۵۱
- باب سی و یکم: زنان در بهشت و جهنم بیشتر از مردان هستند ۲۵۵
- باب سی و دوم: مسلمانانی که بدون حساب و کتاب وارد بهشت می‌شوند و ویژگی آنان ۲۶۱
- باب سی و سوم: خداوند تعداد زیادی از مسلمانان را مستقیماً (و بدون حساب و کتاب) وارد بهشت می‌سازد ۲۶۷
- باب سی و چهارم: خاک بهشت و سنگریزه‌ها و ساختمان‌های آن ۲۷۱
- باب سی و پنجم: نور و درخشش و سفیدی بهشت ۲۷۷
- باب سی و ششم: غرفه‌ها، کاخ‌ها و خیمه‌های بهشت ۲۸۱
- باب سی و هفتم: بهشتیان از همان بدو ورود به بهشت، با منازل و مساکن خویش آشناوند، گرچه قبلاً آن‌ها را ندیده‌اند ۲۸۹
- باب سی و هشتم: بهشتیان چگونه وارد بهشت می‌شوند و چگونه از آن‌ها استقبال می‌گردد؟ ۲۹۳
- باب سی و نهم: ویژگی آفرینشی، اخلاقی، قَد و قامت و مقدار سن و سال بهشتیان ۲۹۹
- باب چهارم: بالاترین و پایین‌ترین جایگاه بهشتیان ۳۰۳
- باب چهل و یکم: هدیه‌ای که بهشتیان به محض ورود به بهشت دریافت می‌کنند ۳۰۹
- باب چهل و دوم: بوی بهشت و اینکه از چه فاصله‌ای به مشام می‌رسد ۳۱۳
- باب چهل و سوم: اطلاعیه‌ای که سخنگوی بهشت آن را می‌خواند ۳۱۷
- باب چهل و چهارم: درختان، بوستان‌ها و سایه‌های بهشت ۳۲۱
- باب چهل و پنجم: میوه‌های بهشت و انواع و چگونگی و بوی خوش آن‌ها .. ۳۳۱

- باب چهل و ششم: کشاورزی در بهشت ۳۴۱
- باب چهل و هفتم: رودها و چشمه‌های بهشت و انواع آن‌ها و مجاری که بر آن جاری می‌شوند ۳۴۳
- سرچشمه‌ی رودهای بهشتی ۳۴۷
- باب چهل و هشتم: غذا و نوشیدنی بهشتیان و نوع فضولات آن‌ها ۳۵۷
- باب چهل و نهم: نوع جنس و چگونگی ظرف‌هایی که بهشتیان برای خوردن و آشامیدن استفاده می‌کنند ۳۶۷
- باب پنجاهم: لباسها، زیورآلات، دستمالها، فرش‌ها، قالیچه‌ها، بالشها و تشکهای بهشتیان ۳۷۳
- تاجی که بهشتیان بر سر می‌نهند، یکی از پوشاکهای آنان است. ۳۸۵
- باب پنجاه و یکم: خیمه‌ها و نشیمن‌گاهها و تخت‌های فاخر و روتخت‌ها و سرا پرده‌های بهشتیان ۳۹۵
- مراد از ارائک که در قرآن ذکر شده چیست؟ ۳۹۹
- باب پنجاه و دوم: خادمان و نوکران بهشتیان ۴۰۱
- باب پنجاه و سوم: زنان و کنیزان بهشتیان و انواع و اقسام این زنان و اوصاف زیبایی ظاهری و باطنی آن‌ها که خداوند در قرآن، آنان را به این اوصاف توصیف فرموده است. ۴۰۵
- مراد از گفته خداوند ﴿وَرَزَوْنَاَهُمْ بِحُورٍ عِیْنٍ﴾ چیست؟ ۴۱۰
- مراد از ﴿حُورٌ مَّقْصُورَاتٌ فِی الْحِیَامِ﴾ چیست؟ ۴۱۶
- مراد از ﴿فِیْهِنَّ خَیْرَاتٌ حِسَانٌ﴾ چیست؟ ۴۱۷
- مراد از ﴿فَجَعَلْنَاهُنَّ أَبْكَاراً﴾ چیست؟ ۴۱۸
- مراد از ﴿وَكَوَاعِبَ أَتْرَاباً﴾ چیست؟ ۴۲۲
- ویژگی‌های دیگر زنان بهشتی ۴۲۳

- در احادیث صحیح فقط از دو همسر برای مرد بهشتی سخن به میان آمده است. ۴۲۹....
- باب پنجاه و چهارم: نوع ماده آفرینش حورالعین و روایت‌های موجود در این زمینه، و ذکر ویژگی‌های حورالعین و اینکه آنان، امروز، شوهران خود را می‌شناسند ۴۳۱
- باب پنجاه و پنجم: مردان بهشتی، با زنان و حوریان بهشت، آمیزش و همبستری می‌کنند و از این کار کامل‌ترین لذت را می‌برند و از مذی و منی بدوراند و اینکه همبستری در بهشت غسل را واجب نمی‌سازد. ۴۳۷
- باب پنجاه و ششم: اختلاف نظر علما در مورد اینکه آیا در بهشت آبستن و زاد و ولدی صورت می‌گیرد یا خیر؟ ۴۴۳
- باب پنجاه و هفتم: آواز و صدای دلنشین بهشت و آوازخوانی حورالعین و لذت‌های موجود در بهشت. ۴۵۵
- بهشتیان آوازی بهتر از این را می‌شنوند. ۴۶۰
- بهترین آوازی که بهشتیان می‌شنوند. ۴۶۲
- باب پنجاه و هشتم: اسب‌ها، شترها و مرکب‌های بهشتیان ۴۶۳
- باب پنجاه و نهم: دیدار اهل بهشت با یکدیگر و به یادآوری خاطرات دنیا ... ۴۶۷
- باب شصتم: بازار بهشت و نعمت‌هایی که خداوند در آن برای بهشتیان آماده کرده است ۴۷۵
- باب شصت و یکم: دیدار اهل بهشت با خداوند تبارک و تعالی ۴۷۹
- باب شصت و دوم: ابر و بارانی که در بهشت به بهشتیان می‌خورد ۴۸۵
- ابر برای مؤمنان رحمت و برای کافران عذاب ۴۸۸
- باب شصت و سوم: دارایی و ملک بهشت و پادشاه بودن همه بهشتیان در بهشت ۴۸۹
- باب شصت و چهارم: ۴۹۳
- بهشت به مراتب بالاتر از آن است که به ذهن و خیال آید و کمترین جای آن از دنیاو

- آنچه در آن است، بهتر است. ۴۹۳
- باب شصت و پنجم: دیدار بهشتیان با خداوند سبحان و مهرورزی خداوند نسبت به آنان ۵۰۵
- دلایل کسانی که معتقد به دیدار خداوند در آخرت هستند ۵۰۶
- دلیل اول (دارای هفت صورت زیر): ۵۰۶
- دلیل دوم: ۵۰۹
- دلیل سوم: ۵۱۰
- دلیل چهارم: ۵۱۴
- دلیل پنجم: ۵۱۵
- دلیل ششم: ۵۱۵
- دلیل هفتم: ۵۲۰
- احادیثی که از آنها در مورد دیدار خداوند در آخرت استدلال می‌شود. ۵۲۲
- دیدگاه صحابه و تابعین و پیشوایان دین در خصوص دیدار خداوند در آخرت ۵۷۵
- دیدگاه تابعین، محدثان، فقها و مفسران در مورد دیدار خداوند در آخرت. ۵۷۹
- دیدگاه ائمه چهارگانه اساتید آنها در خصوص دیدار خداوند در آخرت ۵۸۲
- تهدید منکران دیدار با خدا ۵۹۳
- باب شصت و ششم: ۵۹۷
- خداوند متعال با بهشتیان سخن می‌گوید، آنها را خطاب قرار می‌دهد و به آنها سلام می‌کند. ۵۹۷
- باب شصت و هفتم: بهشت ابدی و فنا ناپذیر است. ۵۹۹
- ابدیت بهشت ۶۰۴
- ابدیت آتش دوزخ ۶۱۰

- ۶۲۴..... کسانی که قایل به ابدیت آتش دوزخند، شش دلیل دارند.....
- ۶۶۷ باب شصت و هشتم: ورود آخرین نفر بهشتی به بهشت
- ۶۷۵ باب شصت و نهم: مسایل پراکنده و گفته نشده در باب‌های قبلی
- ۶۷۵ زبان بهشتیان
- ۶۷۵ مجادله بهشت و دوزخ.....
- جای خالی در بهشت باقی می‌ماند و خداوند برای آن و نه برای آتش، مخلوقاتی را می‌آفریند.
- ۶۷۶.....
- ۶۷۸..... نبود خواب برای بهشتیان.....
- ۶۷۸..... ارتقای فرد بهشتی از درجه‌ای به درجه بالاتر
- ۶۷۸..... ارتقای نسل و فرزندان مؤمن به درجه او گرچه عمل او را انجام نداده‌اند.....
- ۶۸۳..... سخن گفتن بهشت.....
- ۶۸۴..... زیباتر شدن همیشگی بهشت
- ۶۸۴..... علاقه و محبت حوری‌های بهشتی به شوهرانشان.....
- ۶۸۵ سر بردن مرگ در میان بهشت و جهنم.....
- ۶۹۰..... نبود عبادت در بهشت جز ذکر خدا که همیشگی است.....
- ۶۹۱..... یادآوری و بازگویی خاطرات دنیا.....
- ۶۹۳ باب هفتماد: افرادی که فقط آنان لایق دریافت این مژده‌اند و نه دیگران.
- ۷۱۰..... دعا و درود و سلام اهل بهشت

سخنی از مترجم

سال‌ها پیش که برای نخستین بار کتاب «حادی‌الارواح الی بلاد الافراح» ابن قیم جوزی را در کتابخانه یکی از دوستان دیدم، از عنوانش دریافتم که کتابی بسیار با ارزش است. وقتی جسته و گریخته بعضی از صفحات آن را ورق زدم، احساس کردم که مطالعه این کتاب، می‌تواند انسان را از قیود جهان ماده رها سازد و او را با عالم بالاتر آشتی دهد. آنهم، در شرایطی که دنیاگرایی و سرگرم شدن به آرزوهای دورودراز و تمام نشدنی، همچون ابر سیاهی بر آسمان دل‌های ما انسان‌ها سایه افکنده و زرق و برق دنیا ما را به سوی خود جذب می‌کند.

دنیا دوستی از یادمان می‌برد که بهشت سرای جاودانگی و آسایش است و همه خوشی‌ها و لذایذ در آنجا وجود دارد و دنیا فقط بمثابه پلی برای رسیدن به آن است. از یادمان می‌برد که باید برای بدست آوردن آن تلاش کنیم...

احساس کردم که معنویت خاصی در این کتاب است و در کمتر کتابی وجود دارد و گویی مؤلفش در بهشت زیسته است...

واقعاً خداوند بزرگ بر مؤلف این کتاب منت نهاده که وی را در مسیر تألیف این کتاب قرار داده است. بر این باورم، هر کس توفیق مطالعه این کتاب نصیبش شود، خداوند بر او منت نهاده است و باید شکر خدا را بجای آورد که در همین دنیا، با مطالعه چنین کتابی، گویی در بهشتش زندگی می‌کند! خداوند بزرگ هم بر من حقیر منت نهاد که سال‌ها قبل اندیشه ترجمه آن را در ذهنم پروراند. اما در آن زمان - برغم اشتیاق فراوان - توان این کار را در خود نمی‌دیدم، تا اینکه پس از گذشت سال‌ها و کسب تجربه و قلم‌فرسایی در کار ترجمه، در این یکی دو سال اخیر، قاطعانه و با توکل بر خدای منان به

ترجمه آن مبادرت ورزیدم و سرانجام توانستم پس از دو سال کار (البته بصورت پراکنده) این کتاب ارزشمند را به لطف و یاری خداوند تمام کنم.

خدایا تو را سپاس می‌گویم و ثناگویان برایت سر بر خاک می‌سایم که بر سرم منت نهادی و ترجمه این کتاب را نصیب ساختی. خدایا شکرت!

خدایا از تو می‌خواهم که مرا با نویسنده‌اش در این بهشت‌های پهناور جای دهی. خدایا همه افرادی که آن را می‌خوانند، از این پاداش بی‌نصیب نگذار و آن‌ها را هم در بهشت‌های برین جای ده.

قبل از آنکه سخنانم را به پایان برسانم لازم می‌بینم نکاتی را در مورد روش و چگونگی ترجمه این کتاب، برای خوانندگان عزیز بیان کنم:

- کوشیده‌ام برای درک ساده و سریع متن، از روش ترجمه ارتباطی و خواننده محور استفاده کنم.

- در ترجمه آیات، بیشتر از تفسیر نور دکتر مصطفی خرم دل استفاده کرده‌ام.

- بمنظور تسهیل در امر مطالعه کتاب، سلسله سند احادیث را حذف کرده و به ذکر یک یا دو راوی اکتفا کرده‌ام.

- در بیشتر اوقات، با تکیه بر شروح معتبر حدیثی که در نرم‌افزار «المکتبة الشاملة» موجودند، کوشیده‌ام احادیث پیامبر ﷺ را ترجمه کنم و دقیق‌ترین معنی را انتخاب نمایم. در پایان لازم می‌بینم از دکتر محمود ابراهیمی تشکر و قدردانی کنم که با حوصله و سعه صدر این کتاب را مطالعه نمودند و با تقریظ خویش، زیبایی و ظرافت خاصی به این کتاب بخشیدند. امیدوارم خداوند به ایشان طول عمر دهد تا بیشتر و بیشتر شاهد خدمات ارزنده‌ی وی باشیم. همچنین تشکر خود را نسبت به کاک فایق احمدی اعلام می‌دارم که زحمت اعراب‌گذاری و تصحیح احادیث و اشعار موجود در کتاب را عهده‌دار شد.

خدایا چنان‌کن سرانجام کار تو خوشنود باشی و مارستگار

سید رضا اسعدی، مهاباد، بخش خلیفان، روستای کیتکه

۱۳۹۷/۸/۱۳

معرفی کتاب

ستایش سزاوار خداوند متعال است. از او کمک و آمرزش می‌طلبیم و از شرارت‌های نفسانی و بد کرداری‌هایمان به او پناه می‌بریم. هر کس که خداوند رهنمودش کند، هیچ‌کسی نمی‌تواند گمراهش کند و هر کس که خداوند گمراهش کند، هیچ‌فردی نمی‌تواند هدایتش کند. درود و سلام خداوند بر سرورمان، حضرت محمد مصطفی و آل و یارانش و همه‌کسانی باد که تا روز قیامت، بر مسیر تابناک هدایت و سنتش گام برداشته و برمی‌دارند.

بی‌گمان بخشی از الوهیت کامل خداوند متعال آن است که روز آخرتی را برای انسان‌ها قرار داده است. انسان‌ها در آن روز، بسوی او باز می‌گردند و بر اساس دستاوردهای دنیوی خود، با ترازوی راست و بی‌نقص خداوند سبحان به تمام و کمال پاداش داده می‌شوند.

آنان، همگی، راضی از عدالت کامل و مطلق خداوند؛ از میدان محشر خارج می‌گردند؛ رستگاران، به سوی بهشت سوق داده می‌شوند و زیانمندان، به سوی جهنم. باور به روز آخرت، یکی از ارکان مهم ایمان است. عرضه‌حقایقِ آخرت - مانند بهشت و جهنم - در قرآن کریم و سنت نبوی، یکی از روش‌های مفید برای اصلاح و هدایت رهروان آن‌ها می‌باشد؛ زیرا در این روش، گاهی ترغیب و ترهیب و پاداش و کیفر را در کنار هم می‌بینیم و گاهی جدا از هم. گاهی نیز هر یک از این دو، بر حسب مقتضای حال و خاص بودن علت، پیش یا پس از یکدیگر قرار می‌گیرند.

بخشی دیگر از فضل، رحمت و مهرورزی خداوند بزرگ نسبت به بندگانش آن است

که، مسأله بهشت را برای آن‌ها آشکار نموده و چگونگی نعمت‌های آن را توضیح داده و آنان را از جاودانگی و کامل بودن بهشت، مطمئن ساخته است.

همچنین خداوند سبحان، چگونگی آتش دوزخ و عذاب دردناک و عمق بسیار زیاد آن را نمایان ساخته است، تا از یک سو مؤمنان بتوانند در نهایت شور و شوق، برای رسیدن به بهشتی که آن را شناخته‌اند، تلاش کنند، و از دیگر سو همه انسان‌ها، کاملاً محتاطانه و پروادارانه، بتوانند از آن آتشی که آن را شناخته‌اند، دوری نمایند. احادیث شریف پیامبرمان ﷺ فشرده گویی‌های قرآن در مورد ویژگی‌های بهشت و جهنم را بطور مشروح توضیح داده‌اند، تا جایی که، سیمای کاملی از بهشت و جهنم را آشکارا ملاحظه می‌کنیم.

بهشت سرای جاودانگی و آسایش است. هیچ یک از نقایص زندگی دنیا در بهشتِ آخرت وجود ندارد؛ نه گرمی هست نه سردی؛ نه خستگی هست و نه رنج کشی؛ نه پیری هست و نه کهنسالی، نه ناراحتی هست و نه اندوهی. کمترین جای بهشت از دنیا و هر آنچه در آن است، بهتر است!

اما آتش دوزخ، نه یک آتش که آتش‌هایی برافروخته و سوزشی روزافزون و فغانی وحشتناک و سرزنشی خوف‌انگیز است. همین که مرفه‌ترین فرد دنیا را یک بار در آن فرو می‌برند، به یکباره همه خوشی و نعمت‌هایی را که در حیات دنیا دیده است، فراموش می‌کند!

ابن قیم - که خدا او را رحمت کند - جنبه تابناک و فرح بخش اول را برگزیده است. او در کتابش «حادی الارواح الی بلاد الافراح» ضمن ترغیب به کسب پاداش خدا، فقط به توصیف بهشت پرداخته و راه را برای دیگران باز گذاشته تا در زمینه‌ی تریب و کيفر و توصیف جهنم، قلم‌فرسایی نکنند.

این کتاب زیبا و خواندنی او شامل هفتاد باب است. او همه آیات و احادیث مربوط به بهشت را به ضمیمه‌ی نوع حکمی که از آن‌ها استنباط می‌شود، ذکر نموده است.

در این میان، خواننده مسلمان؛ که باب‌ها و موضوعات کتاب را از صافی اندیشه‌اش عبور می‌دهد، به این نتیجه می‌رسد که این توصیف، تقریبی است؛ زیرا با مفهوم زبان انسانی و محدوده حواس ما که فناپذیرند، مرتبط است.

فایده این ترغیب نه تنها بر ورود مؤمن به بهشت خدا، در روز آخرت، خلاصه نمی‌شود که شامل حیات دنیا هم می‌شود و دنیایش به بهشتی پهناور تبدیل می‌گردد. مؤمن در این بهشت (دنیایی) آرامش را در کسب خشنودی خداوند متعال و سعادت را در نزدیک شدن به بارگاه رحمتش می‌یابد، در حالی که، از نظر جسمی سالم و تندرست است و مشکل خانوادگی و مالی ندارد.

کتاب «حادی الارواح الی بلاد الأفراح» بارها در مصر به زیور طبع آراسته شده و در بیروت به کرات، از آن، تکثیر شده است. ولی در زمینه‌ی چاپ، نشر و تطبیق آن با نسخه‌های خطی‌اش، کار در خور توجهی روی آن صورت نگرفته است.

از این رو امید فراوان دارم که کتاب مذکور، در این چاپ دقیق، طوری نمایان شود که گویا برای نخستین بار چاپ می‌گردد. زیرا برادر عزیز، یوسف بدوی علاوه بر بررسی دقیق و موشکافانه متن کتاب، آن را با امانتداری کامل، با نسخه خطی‌اش مقایسه نموده است. همچنین احادیث و روایت‌های این کتاب را با صبر و حوصله‌ی خاصی تخریج نموده است، طوری که، بنده با مطالعه اصل کتاب و پاورقی‌هایش بسیار خوشحال و شادمان شدم.

به هر حال همه تلاش ذهنی و عملی خود را بکار گرفتم تا به یاری خدا بتوانم این کتاب را از نظر شکل و محتوا به بهترین صورت ممکن منتشر نمایم. بی‌گمان استقبال چشمگیر خوانندگان گرامی از چاپ مجدد کتاب‌های ابن قیم که با نظارت و تحقیقات ما همراه است، بهترین دلیل بر درست بودن رویه و هدف بزرگی است که در پیش گرفته‌ایم. این امر بیش از هر چیز دیگری به ما انگیزه می‌بخشد تا به دستاوردهای این دانشمند بزرگوار - که خدا او را رحمت کند - خدمت نمایم. بی‌گمان همه توفیقات از سوی خداوند متعال است.

محبی الدین مستو

مدینه‌ی منوره، جمادی الاولی/ ۱۴۰۹ هـ

پیشگفتار محقق

ستایش سزاوار خداوند متعال است؛ ستایشی پاک و خجسته آنگونه که پروردگار مان دوست دارد و بدان خشنود است؛ ستایشی که به شمار کمالاتش، سزاوار عظمت وی می‌باشد.

خدایا، تو را ستایش می‌گویم همانگونه که سزاوار ذات بزرگ و قدرت عظیم توست. تو را به گونه ای ستایش می‌گویم که برابر با نعمت‌هایت باشد و آتش خشم تو را خاموش سازد و با نعمت‌های روز افزونت برابری کند.

درود خداوند بر سرورمان، محمد، خاتم پیامبران و امام رسولان باد که بعنوان رحمتی برای جهانیان مبعوث شده است. خدایا، او را به مقام محمودی برسان که به او وعده داده‌ای؛ چرا که تو پیمان شکن نیستی.

انسان در این زندگی تلاش می‌کند و رنج و زحمت می‌بیند. آهنگین اراده، برای رسیدن به هدف مورد نظر، راهگشایی می‌کند. مردم دو گروهند: گروه اول؛ افرادی اند که نیروی اندیشه و ورزشی خود را از کار انداخته و در فراسوی شهوت‌ها و خوشی‌های خود حرکت می‌کنند. اینان به قانون و حلال و حرام اهمیتی نمی‌دهند. تنها چیزی که بر ایشان مهم است، اشباع غرایز و تمایلات و خواسته‌های درونی‌شان می‌باشد.

گروه دوم؛ افرادی هستند که به پروردگاری الله متعال و پیامبری و امامت محمد ﷺ ایمان دارند و ترس و هراس از خداوند را سرلوحه کار خود قرار می‌دهند. بی‌گمان اینان به سعادت‌مندی کامل و خشنودی خدای بزرگ دست می‌یابند. البته لزوماً انسان مؤمن به پاداش بزرگ دست می‌یابد؛ چون در عین شکیبایی نمودن بر طاعت خداوند و تحمل سختی‌های دنیا و پایداری در مقابل اغواگرایی‌های آن، فوراً مفاد آیه زیر را جامه‌ی عمل

تحقق بخشیده است:

﴿وَمَا خَلَقْتُ الْجِنَّ وَالْإِنْسَ إِلَّا لِيَعْبُدُونِ﴾ (ذاریات: ۵۶)

«و جن و انس را نیافریدم جز برای اینکه مرا بپرستند.»

خداوند متعال پاداش مؤمن را بهشت‌هایی به پهنای آسمان‌ها و زمین قرار داده که برای پرهیزگاران آماده کرده است. در این بهشت‌ها چیزهایی وجود دارد که نه چشمی آن‌ها را دیده و نه گوشی نام آن‌ها را شنیده و نه بر قلب انسانی خطور کرده‌اند. ابن قیم - که خدا او را رحمت کند- این کتاب را تألیف نموده تا «همچون معجون آرامبخشی» افراد غمگین را آرام کند، و بتواند برای عاشقان عروس‌های بهشتی، پرده‌گشایی کند تا عروس‌های خود را ببینند! این کتاب دل‌ها را برای رسیدن به بزرگترین هدف به جست و خیز می‌اندازد. روان‌ها را برای همنشینی با آن پادشاه مقدس به پیش می‌برد. این کتاب، لذت خاصی به خوانندگانش می‌دهد و آن‌ها را تشویق می‌کند.

کسی که با این کتاب همنشین و مانوس است از خواندن آن خسته و بی طاقت نمی‌شود؛ زیرا شامل فوایدی شگفت‌انگیز و مطالبی است که همچون گردن‌بندهای بی نظیر می‌باشند. چه بسا خواننده‌ای که در پی کاوش این فواید است آن‌ها را جز در این کتاب، در کتاب دیگری نیابد. گذشته از این، احادیث فراوانی از پیامبر ﷺ و سخنان زیادی از اصحاب گرامی در آن گنجانده شده و مؤلف، از اسرار بسیاری از آیات و نکته‌های جالب پرده برداشته و بسیاری از مشکلات را توضیح داده و به اصول و قاعده‌ای از اسماء و صفات یادآور شده است. وقتی خواننده این کتاب را می‌خواند، ایمانش افزایش می‌یابد و بهشت برایش آشکار می‌شود آنگونه که گویی با چشم سر آن را می‌بیند. بنابراین، این کتاب اراده‌های خفته و بی تحرک را بیدار ساخته و به سوی باغ‌های بهشتی سوق می‌دهد. اراده‌های قوی و آهنین مانند را تشویق می‌کند که برای رسیدن به یک زندگی آرام و پر آسایش در آن کاخ‌ها، تلاش کنند...».

ابن قیم این کتاب را به هفتاد باب تقسیم نموده و به منظور شرح و تبیین بیشتر برای بعضی از باب‌ها، فصل‌هایی را قرار داده است. بدین ترتیب او دست به کار شده و راه رسیدن به سرای پر از ناز و نعمت - یعنی بهشت - را مرحله به مرحله، برای ما، توصیف

می‌کند. سخن را بطور مشروح بیان می‌نماید و مفاهیم را توضیح می‌دهد. این‌ها همه نشانگر دانش و اطلاعات فراوان علمی و یقین راسخ و استادی او در علوم اسلامی می‌باشد.

این قیم با شخصیت منحصر به فرد خود ظهور کرد و با توانایی زایدالوصفی به ذکر دلایل و نقد و بررسی افکار پرداخت و بعنوان عالمی آرام و شجاع از حق عدول نکرد. این قیم درباره‌ی همه چیزهای مربوط به بهشت سخن گفته است، از جمله درباره‌ی نام‌ها، صفت‌ها، درخت‌ها، باغ‌ها، سایه‌ها و رودهای بهشت، نوع غذا و آشامیدنی بهشتیان، ظرف‌های آن‌ها، نوع پوشاک آن‌ها، خیمه‌ها، تخت‌ها، نوکران، بازار بهشت و اینکه به چه چیزهایی گوش می‌دهند.

همه این‌ها بخاطر آن است که فرد مؤمن را تشویق کند تا ایمانش افزوده گردد و فرد عاصی را تشویق کند تا به راه درست باز گردد و از شریعت راستین، فرمانبرداری کند و بالاخره از سفر شک به میدان حقیقت و یقین باز گردد.

خدایا! چیزهایی را به ما بیاموز که برایمان سودمند است و آنچه را به ما آموخته‌ای، برایمان مفید گردان و ای مهربانترین مهربانان، علم ما را افزایش ده. خدایا (بر دل‌هایمان باران) صبر و شکیبایی بریزان، و راه نجاتی را برایمان فراهم نما، دستانمان را بطرف خودت بگیر و ما را به سوی ذات بزرگت راهنمایی کن؛ زیرا تو بر انجام هر کاری که بخواهی، توانایی. و آخر دعوانا ان الحمد لله رب العالمین.

یوسف بدیوی

دمشق، ۲۸/صفر/۱۴۰۹

۹ اکتبر سال ۱۹۸۸ میلادی.